



- صابئین ایران زمین
- عکس: عباس تحویل دار
- مسعود فروزنده، آرن برونه
- نشر کلید

در آب جاری مستقر می‌شود و بدین وسیله آب مقدس می‌گردد، آبی که نمادی از جوشش زندگی است. مندائیان در هر یکشنبه با غسل روح و جسم خود با عالم نورانی و قدیسن نورانی - فرشتگان نگاهبان آب - پیوند می‌یابند.

از تاریخ بر می‌آید که مندائیان در عصر ساسانی و پس از قتل مانی و کشتار مزدکیان، از شهرها به روستاها و شهرهای فرعی دجله و فرات کوچ کرده‌اند و شاید در این دوران بیش از هر زمان دیگری با اندیشه کهن ایرانی زروانیسم و دین زرتشت آشنا شده باشند. در عصر مسلمانان مندائیان در صلح و صفا زندگی کرده‌اند و تنها در عصر مشعشعیه و قاجار مناقشه‌هایی محدود داشته‌اند.

کتاب حاضر به صورت مصور به بررسی زندگی و محل سکونت، نوع فعالیت، غسل تعمید و چگونگی آن می‌پردازد چنان‌که در مرحله‌ای روحانی و تعمید شونده در جهت شمال آسمان (قبله مندائیان، مکان فرشته اواثر (avathar) قرار می‌گیرند و روحانی سه بار آب بر سر و روی تعمید شونده می‌پاشد. این ریزش به معنای پاشیدن ذرات نور بر جسم انسان است. جسم انسان باید از ظلمت خارج گردد. لوفانی و دُخرانی مراسمی است برای غذا دادن به یاد مردگان و ذبح که در این مراسم پرنده بایستی غسل گردد و سپس با کاردی کاملاً آهنی و بدون چوب و پلاستیک در مقابل شمال و پس از خواندن بوته‌های مخصوص ذبح گردد. خوردن حیوانات ماده، چنگال دار و نجاست خوار حرام است.

در بخش نماز (براخته) می‌آید: به نام خداوند بزرگ، خدایی که بر عالم نورانی و بالایی و همه دنیاها مسلط است. درود و سلام بر تو که طرفدار حقیقت و پرسش و پاسخ هستی و هدایت‌کننده قلوب می‌باشی، گناهانم را ببخش. سپس مراسم عقد و ازدواج و پنجه که عید مقدس مندائیان است.

کتاب صابئین ایران که جلد اول از مجموعه‌ی ایران سرزمین ادیان می‌باشد می‌تواند در بازشناسی نقش تمدن ساز ادیان و معرفی صابئین بسیار مفید باشد.

مندائیان، پیروان حضرت یحیی(ع)، امروزه در جوار رودخانه‌های دجله و فرات در عراق کنونی و کارون در ایران دیده می‌شوند. نژادی که به علت ازدواج درونی و عدم پذیرش اعضای جدید دست نخورده باقی مانده است. اصلی‌ترین رکن دینی آنها، غسل تعمید در آب جاری، در روزهای یکشنبه به قوت خود باقی است. مندائیان پیش از این به صنایع مستظرفه همچون نقره کاری و زرگری و همچنین کشاورزی و دامداری و قالیق سازی و آهنگری می‌پرداختند. مندائیان بر این اعتقادند که بلاواسطه از فرزندان آدم و حوا هستند و سه فرزند آدم و حوا به نام‌های هیبل، شبتل و اثش از آباء مندائیان به شمار می‌روند. مبنای تاریخ رسمی مندائیان تولد و یا خلق حضرت آدم است.

کتاب در دو قسمت نگارش یافته و حاوی مهم‌ترین مسائل دینی، الهیات مندایی، تاریخ قوم و احکام دینی است. کتاب‌های پنج‌گانه مندائیان که هر یک متضمن مسائلی چون قانون ازدواج و مراسم تدفین و نماز و تعمید است عبارتند از: قلستا، سیدرا ادنشماتا، اینانی، ادراشایجیی، مصوتا.

هستی از نظر مندائیان، تماماً نور و حیات و وقار و حرکت است. عالم ظلمانی جنبه دنیوی دارد. ظلمت در هستی متعال و دنیاها نورانی جایگاهی ندارد. روحا roha صاحب عالم ظلمانی در دنیای مادی، با نماد ۱۲ کوکب یا هفت سیاره یا پنج اندیشه‌ی پلید است. نبردی زیبا بین مندا ادحیی edhahi و manda قدرتمندترین و مهم‌ترین فرشته عرش کبریایی و روحا صورت می‌گیرد، که به شکل نمادین حکایتی است از تضاد خیر و شر، نور و ظلمت و تضاد مومنان و فاسقان. روحا در این نبرد اسیر می‌شود و تا پایان جهان اسیر عالم نورانی است. از فلسفه‌ی دیالکتیک نور و ظلمت در چارچوب عدم نابودی ظلمت (بلکه تنها به اسارت کشیدنش) و پیروزی همیشگی نور، موجب پیدایی پایداری دنیای مادی گردیده است.

بنابر آیین‌ها و مناسک مندائیان، آب مقدس است، چرا که دنیاها نورانی بالا مملو از آب مقدس است. نور یا زیوا Ziva